

Kultur- og kirkedepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Deres ref: 2003/2437 ME/ME3 ASK:elt

Oslo, 25.08.03

Rett til korte nyhetsreportasjer fra viktige begivenheter omfattet av eksklusive formidlingsrettigheter

Vi viser til høringsbrev av 02.07.2003 vedrørende utkast til Europarådsrekommendasjon om ulike mediers rett til å bringe korte reportasjer fra viktige begivenheter som er omfattet av eksklusive formidlingsrettigheter. Norsk Presseforbund (NP) og Norsk Redaktørforening (NR) avgir med dette felles høringsuttalelse i saken.

1. Prinsipielt utgangspunkt

NR og NP vil på prinsipielt grunnlag motarbeide enhver form for avtale eller tiltak som kan begrense den frie nyhetsformidlingen. Slike skranker, som også kan betraktes som en form for "sensur ved kilden", er uforenlig med prinsippene om den frie adgang til informasjon og den frie adgang til formidling av informasjon, slik disse prinsippene kommer til uttrykk blant annet i den Europeiske menneskerettskonvensjonens (EMK) artikkel 10.

De senere år har vi sett stadig flere eksempler på at retten til formidling av viktige begivenheter, særlig innen sport og kultur, blir gjenstand for en gjennomgripende kommersialisering. Dette gjelder ikke bare adgangen til løpende og direkte formidling. Også den rene nyhetsrapportering (for eksempel resultatservice) er forsøkt begrenset til enkelte medier med "eksklusive" rettigheter.

En slik utvikling innebærer en reell trussel mot de prinsippene som informasjons- og ytringsfriheten bygger på. Det er derfor viktig at Norge arbeider aktivt for å få slått fast at retten til informasjon er et grunnleggende samfunnsgode, som ikke kan begrenses av tekniske eller kommersielle arrangørers økonomiske interesser.

Våre kommentarer til de konkrete elementene i utkastet må sees i lys av dette prinsipielle utgangspunktet, og på den sentrale premiss at vi i utgangspunktet kunne tenkt oss langt flere begrensninger hva angår muligheten for overhodet å tilegne seg eksklusive rettigheter til formidling av alle former for begivenheter og arrangementer.

2. Definisjoner

Allerede under definisjonen av de ulike begrepene i utkastet får vi til fulle illustrert hvor vanskelig det er å innføre regler og systemer som springer ut av en reell innskrenkning i retten til den frie nyhets- og informasjonsformidling.

På disse premisser er NP og NR fornøyd med at utkastet gir begrepet ”viktig begivenhet” (”major event”) en så vidt vid definisjon. Det er helt sentralt at ikke den kringkasteren som har tilegnet seg en eksklusiv formidlingsrett, selv skal kunne definere hva som går inn under kategorien ”viktig begivenhet”. Det overhodet å skulle gi seg inn på en materiell definisjon av et slikt begrep er nærmest umulig. Den eneste muligheten til å få en definisjon som ikke virker diskriminerende, eller som reelt sett ville gripe inn i de ”sekundære kringkasteres” (”secondary broadcaster”) frie redigering av egne sendinger, er en definisjon som gir enhver sekundær kringkaster rett til selv å definere hva som til enhver tid er en viktig begivenhet.

Når det gjelder begrepet ”kort nyhetsrapport” (”short report”) nevner vi for ordens skyld at dette selvsagt også er problematisk, i hvert fall i det øyeblikket det skulle oppstå strid om den nærmere definisjonen.

3. Prinsippene for ”korte nyhetsrapporter”

Vi har ingen merknader til *pkt. 2.1* hva gjelder premissene for å kunne lage ”korte rapporter”.

Når det gjelder *pkt. 2.2* vil vi for det første anføre at ordvalget i den innledende setningen, da særlig ”...should be taken in consideration”, kunne vært innskjerpet og gjort tydeligere. Hvorvidt dette til syvende og sist har noen stor praktisk betydning vet vi ikke, men dersom man mener noe mer enn at de etterfølgende momenter skal ”tas i betraktning” eller ”tas hensyn til”, så burde dette vært formulert klarere.

Videre mener vi at *pkt. 2.2 litra b* innebærer en uakseptabel innskrenkning i den enkelte kringkasters frie redigeringsrett. Som det fremgår av våre prinsipielle betraktninger, mener vi det er ille nok at adgangen til informasjon og formidling i det hele tatt begrenses ved kilden. Enda verre er det dersom begrensningen fra tilgangen til selve begivenheten og formidlingen av denne videreføres inn i redigerings- og publiseringsfasen. Selv om dette punktet primært tar sikte på å sikre et visst minimum av potensielle innslag i de tilfellene hvor en begivenhet løper over flere dager, så ligger det implisitt i punktet en usikkerhet knyttet til hvorvidt sekundære kringkaster faktisk har en rett til å lage flere rapporter. Fra en rekke arrangementer, for eksempel store internasjonale mesterskap, vil det gi helt uholdbare forhold dersom alle andre enn den kringkasteren som har kjøpt seg eksklusivitet blir avspist med ett nyhetsinnslag per dag.

4. Bruken av ”korte rapporter”

Med henvisning til merknadene nevnt i siste avsnitt i foregående punkt, er det åpenbart for oss at *pkt 3* om hvordan korte rapporter kan brukes og publiseres i alt for stor grad griper inn i det som må betraktes som den enkelte kringkasters og den enkelte redaktørs frihet til å benytte innsamlet journalistisk materiale. Det er også vanskelig å se hvilke skadevirkninger som skulle oppstå dersom sekundære kringkaster skulle benytte sin rett til publisering i strid med de premissene som utkastet legger til grunn på dette punkt.

I *litra a* slås det fast at korte rapporter kun kan publiseres i ordinære og allerede fastlagte nyhetssendinger (”regularly scheduled news bulletins”). Vi mener det må være fullt tillatt for en sekundær kringkaster å lage en egen programtittel for denne type rapporter, særlig i forhold

til arrangementer som løper over flere dager, og at dette ikke kan komme i motstrid med interessene til en primærkringkaster, med mulighet for å sende direkte og fortløpende. Dersom man velger å akseptere en slik innskrenkning i den frie nyhetsformidling som utkastet legger til grunn, kan ikke det omfatte spørsmålet om *hvordan* de korte rapportene publiseres.

Det samme argumentet gjør seg gjeldende overfor *litra b*. En primærkringkaster med eksklusivitet til direkte og løpende rapportering kan ikke, ved ikke å benytte seg av denne muligheten, forhindre andre kringkastere å rapportere gjennom nyhetsinnslag eller korte rapporter så lenge disse ikke er direktesendte. I realiteten ville det gi primærkringkaster redigeringsmyndighet hos sekundærkringkaster. Det må føre galt av sted.

Det vi har *minst* problemer med å akseptere er *litra c*, som slår fast at dersom en sekundær kringkaster bygger sine innslag på opptak gjort av primær kringkaster, så skal primær kringkaster krediteres. Dette prinsippet er i tråd med de ellers alminnelige regler for kildeangivelse og kreditering.

Våre innvendinger mot begrensningene i *litra d* er av samme karakter som for *litra a* og *b*. Også her vil rekommandasjonen på en helt utilbørlig måte gripe inn i adgangen til å bruke journalistisk materiale i andre sammenhenger enn den opprinnelige. I det minste må det skilles mellom materiale som sekundærkringkaster selv har produsert og materiale innkjøpt fra primærkringkaster. I det sistnevnte tilfellet er det enklere å akseptere begrensninger med hensyn til gjenbruk. For materiale som sekundær kringkaster selv har samlet inn og satt sammen, vil føringer av den typen utkastet legger opp til, fremstå som meningsløse i en verden med frie medier. Dessuten: Hvem skal vurdere hvorvidt det er en ”direct link between its content and another topical event”? Dette blir umulig å forholde seg til, og umulig å vurdere. Dersom man legger samme prinsipp til grunn for definisjonen av ”topical event” som for ”major event”, vil man dessuten være omtrent like langt.

Premissene for lagring og arkivering av korte rapporter, slik disse er fremstilt i *litra e* og *f* er også uakseptable. Og igjen: Det kan ikke være mening i at en sekundærkringkaster ikke skal kunne arkivere og gjenbruke *egenproduserte* korte rapporter på fritt grunnlag. Noe annet vil det som sagt være med de tilfeller at innslagene er kjøpt inn fra eller bygger på materiale oversendt fra primærkringkaster.

5. Avsluttende bemerkninger

Den frie adgangen til informasjon, og til formidling og publisering av informasjon berører ytringsfrihetens innerste kjerne. Enhver trussel mot denne adgangen er således også en trussel mot ytringsfriheten. Fra NPs og NRs side er det derfor maktpåliggende at Norge gjør sitt ytterste for å motvirke alle krefter som vil kommersialisere og derigjennom begrense adgangen til umiddelbart å rapportere og formidle enhver begivenhet eller hendelse av allmenn interesse.

For Norsk Presseforbund

Per Edgar Kokkvold
Generalsekretær
(sign.)

For Norsk Redaktørforening

Nils E. Øy
Generalsekretær
(sign.)